

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XL. Alia ratio pro Augustini Monachatu ex Picturis, & imaginibus cum cuculla Eremitica deducta expenditur, ac soluitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

autem, & minus proprie monachi nuncupantur. Putat enim hic autor monasterium quasi monachorum stationem vocari, secutus Ioannem Cassianum collatione 18. cap. 10. ita scribentem: *Licit à nonnullis soleant monasteria indifferenter pro Canobis appellari; tamen hoc inter se, quod monasterium nomen est dicitur, nihil amplius quam locum, id est habitaculum significans monachorum. Canobium verò etiam professionis ipsius qualitatem, disciplinamque designat, & monasterium potest etiam vnius monachi habitato nominari. Canobium autem appellari non potest, nisi vbi plurimorum cohabitatio degit vnit & communio. Quamquam vt ingenuè dicam, hæc ratio non admodum ygat, quia sicut alia ratione vocantur monachi, quos illicite tales dicimus à clericis distinctos, alia ratione ipsi clerici in communi viuentes, vt supra cap. 3. notauimus: ita alia ratione dicuntur monasteria domus monachorum, alia verò domus Canonicorum. Et quidem domus ipsæ Canonicorum monasteria rectè, & proprie dici possunt ab vniore, seu vnitare communis vite, quam clerici in communi viuentes sub vno capite, habentes cor vnum, & animam vnam in Deo, in eisdem domibus ducunt: & hæc est potissima ratio, propter quam B. Augustinus suam domum monasterium vocauit, ab ipso met assignata in expositione Psalmi 132. superius allegata, nec minus propria, quam illa à Cassiano in collationibus assignata.*

V. Sed et si dixeris, Molanum, vel Sirenium ita sensisse de domibus Canonicorum, quid opus esset illorum testimonijs contra ipsius B. Patris Augustini testimonium apertissimum vti? Nonne ipse Augustinus dicto serm. 1. de comm. vita Clericorum xdes Canonicorum monasterium vocauit? Et idem, inquit, vltui habere mecum in domo Episcopi monasterium clericorum. sed ait Marquez: Augustinus vocauit illud monasterium clericorum, nō monasterium absolute, vel monasterium nostrū: hæc enim est differentia, quod monasterium Eremitarum absolute, & sine alio addito monasteriū vocauit, vel monasterium suum: monasterium autem Canonicorum non nisi cum additione monasterium Clericorum, nunquam verò monasterium suum dixit. At ista autor de suo dicit, & non probat, & probanda supponit. Ego enim dico, tam primum, quam secundum monasterium Augustini fuisse. Quid enim obstabat, quin suum monasterium ritè vocare posset illud, quod in sua domo Episcopali habebat, in quo cum suis clericis per annos circiter septem supra triginta vixit? sed vt constet hunc autorem sermonis gratia locutum, legatur Possidius cap. 15. de monasterio intra domum Episcopi constituto scribens: *Et post hæc, ni fallor, et cæ alia dicit, vel post biduum venit quidam Firmus nomine, negotiator, & intra monasterium sedente S. Augustino coram nobis, ad pedes eius genubus prostratus sese iactauit. Loquitur tibi Possidius de monasterio Clericorum intra domum Episcopi constituto,*

to, vt ex serie verborum apparet, & ipse Marquez cap. 7. in principio, & pag. 80. col. 2. ad finem liberè fatetur, & tamen absolute vocat illud monasterium sine additione, clericorum. Vnde etiam habes, vbi contradictionis illum redarguas, cum in verbis sequentibus pag. 81. col. 1. ad finem inquit. *Et tandem quia si attente inspicatur, scilicet Possidius, nunquam vocauit monasterium domum Canonicorum Regularium, sed solum illud, quod erat in borto Valerij: sed hæc illorum propria est conditio, qui causam minus veram tueri volunt, vt à veritate coacti modò afferant, modò negent.*

CAPVT QVADRA-
GESIMVM.

Alia ratio pro Augustini Monachatu ex varijs picturis, & imaginibus cum cuculla Eremitica deducta expenditur, & refutatur.

QVarta ratio pro eodem Augustini monachatu sumitur ab illius habitu, ex quo veluti à posteriori, & à signo argumentum demonstratiuum, ad verā ipsius beatissimi Patris Regularem professionem probandam sumitur, vt Theologi omnes, ac lure consulti fatentur, post D. Tho. 2. 2. q. 185. art. 2. & post textum in cap. v. de Regularibus, B. Augustinus cucullam monasticam, & cingulum pellicum more antiquorum monachorum portauit: ergo fuit verè monachus, non autem clericus Canonicus. Antecedens siue assumptum probatur multipliciter. Primò testimonijs B. Ambrosij in serm. de Augustini baptismo, & eiusdem Augustini in sermonibus ad Eremitas, Valerij, & Sigiberti in epistolis, qui pro re constantissima affirmant B. Augustinum eiusmodi habitum tulisse.

Secundò, ex habitu D. Fulgentij Episcopi Ruspensis, quem non est dubiū, B. Augustini discipulum fuisse, & illius habitum induisse, vt docet Baronius tom. 6. sub anno 504. num. 23. & 14. & Ioannes Molanus hb. 1. de Canonicis cap. 2. ille enim vestem monasticam induit, & cingulum pellicum portauit, vt in eius vita per illius discipulum scripta legitur, præsertim cap. 18.

Tertiò, ex ipsomet Augustino serm. 1. de comm. vita Cleric. vbi cum esset Episcopus, & ad populū sermonem haberet, ostendit, se ilamet indumenta tunc temporis induisse, quæ ante presbyteratum portabat, quæ res indicio est, illum habitum monasticum induisse, quippe qui non alia ratione illū habitum in Episcopali dignitate retinisset, nisi quia Episcopi ex monachis assumpti priorem ha-

bitum tenere debent, cap. penult. de Vita, & honestate Clericorum. Verba Augustini sunt. *Non attuli aliquid, nec veni ad hanc Ecclesiam, nisi cum his indumentis, quibus illo tempore vestiebar.*

Quarto, ex privilegijs & bullis Summorū Pontificum Iulij II. Leonis X. & aliorum, qui dicunt, Eremitas Augustinenses vocatos B. Augustini Regulam servare, & habitum gerere. Privilegia sunt 44. & 45. in ordine inter privilegia fratrum Eremitarum.

Quinto, ex eo, quod Iudices S. Inquisitionis Hispaniarum quandam notam marginalem Erasmi circa vitam B. Augustini à Possidio scriptam ad cap. 23. deleri voluerunt, quæ talis erat. *Vbi est hic habitus coriaceus & cuculla nigra.* Vbi videntur à contrario probare, habitum D. Augustini fuisse cucullam nigram, & cingulum pelliceum.

Sexto, ex quibusdam apparitionibus miraculosis, quibus B. Augustinus cuculla nigra, & zona pellicea indutus, ac præcinctus diversis personis apparuit. Has apparitiones referunt Coriolanus in Defensorio cap. 4. & Paulus Bergomensis in sua Apologia, Prima facta fuit Alexandro IV. tribus vicibus in somnis, ex qua visione fuit excitatus ad periciendam unionem Ordinis Eremitarum in unum Ordinem sub vno capite, & vno habitu. Secunda facta fuit Beato Nicolao de Tolentino, dū graui aegritudine laboraret. Tertia Francisco Martia Marchioni, qui illi de Ianuensibus victoriam promisit. Has apparitiones Ioannes Marquez c. 7. §. 1. pro omnino certis, ac veris tradit prædictorū Coriolani, & Pauli Bergomatis autoritate fultus, quibus alibi dicit temeritatis indicium esse, fidem non adhibere.

Septimo, ex testimonijs recentium Doctorum, qui unanimi consensu fatentur, B. Augustinū habitum monasticum induisse, vt sunt D. Antoninus 3. par. tit. 24. cap. 14. §. 2. Volaterranus, Azorius, Gregorius de Valentia, & alij.

II.

Octauo tandem ex vetustissimis picturis, imaginibus, & simulachris, in quibus B. Augustinus cuculla nigra indutus, zona pellicea desuper cinctus apparet. Hæ sunt referete Coriolano cap. 3. §. 11. patet. Prima in Palatio Lateranensi in Sacello Pontificio. Secunda in Ecclesia D. Petri in Vrbe Roma. Tertia in Ecclesia D. Mariæ maioris. Quarta in Ecclesia Sanctæ Sophiæ Constantinopolis. Quinta in Episcopatu Lucensi. Sexta in Episcopatu Pisano. Septima in Florentino. Octaua in Senensi. Nona in Papiensi. Decima in Porta Cumana Ciuitatis Mediolanensis. Vndecima in capella Sancti Ambrosij Mediolani. Duodecima in Templo D. Marci Venetiarum, quam ante annos circiter 490. Coriolanus erectam affirmat, & probat authentico instrumento Notarij publici manu rogato. Quibus addi possunt alia: non pauca ex Ludouico de Angelis, Cornelio Lancillotto, & nouissimè ex Ioanne Marquez cap. 4. §. 3. & cap. 7. §. 5. & duobus sequentibus. Tertiadecima

eiusdem laminae eret, in fundamento cuiusdam ædificij Hipponæ Regio, tempore Caroli V. in expeditione Tunetana reperita, in qua erat Augustinus cum Fratribus coram illo genuflexus, cuculla indutus, & cingulo pelliceo cinctus, quam laminam Eques quidam Parthenopæus, qui eius intentioni affuit, Illustrissimo Cardinali Scripando dono dedit. Quartadecima Imago in libro Historiarum Arabicarum vetustissimo ex Bibliotheca Regis Marochij accepto, qui modò in bibliotheca Regis Catholici seruat, in quo quidem libro in principijs multorum capitum, Episcopus in sede Episcopali positus cernitur, non nullos Religiosos ante se genuflexos habens, habitu Eremitarū Augustinensium indutos, quos Religiosos, qui libris interpretati sunt, dixerunt illius Provincie Manachos fuisse, aut certè exploratores, sub mentio illorum habitu deprehensos. Quintadecima Imago D. Augustini in fronte operum D. Augustini editionis Plantiniana. Sextadecima Imago vetustissima in lib. quodam Bibliothecæ Vaticanæ membranaceo depicta. Decima septima Imago depicta in Templo D. Marci Venetiarum extracto anno Dom. 1084. Decima octaua in Bibliotheca Vaticana in pariete, vbi D. Augustini opera seruantur. Decimanona in Ecclesia Sancti Saluatoris in Lauro Vrbs Romæ supra sepulchri Eugenij Papæ IV. Vigesima in Aula Consistoriali Ciuitatis Papiæ antiquissima, vbi sunt decem & octo Ciuitatis Decuriones coram Beato Augustino genuflexi. Vigesima prima est statua marmorea supra maiorem Ecclesiam Metropolitanam Mediolani, quam cum Regularis Canonici in habitu canonicali fieri vellent, Alexander VI. cum habitu Eremitico refici mandauit.

Hic rationi plenè, & planè, vt satisfaciamus, per partes singulas distinctè respondendum erit. Et primò quidem absolutè negandum est, B. Augustinum cucullam eremiticam cingulo pelliceo cinctum, cum qua nunc à multis pingitur, quam induisse, addo etiam vidisse, est enim nouus habitus partim Eremitarum voluntate assumptus, partim Apostolico Decreto præscriptus, nec ante annos circiter quadringentos in orbem, vt supra dictum fuit, & in sequentibus adhuc clariùs ostendemus. Et ad primam probationem ex autoritate sermonum D. Ambrosij, de Augustini baptismo, & eiusdem Augustini ad Eremitas. Respondet sententia de Augustini cuculla probabilis alia quauis ratione videretur, ex hoc capite potissimum labefactari, & omnino suspecta reddi, quod eius assertio testimonijs non solum apocryphis, sed euidenter falsis nitatur, de quibus quoniam satis in præcedentibus diximus, ad ea legentes remittimus. Videatur cap. 27. & sequentia.

Ad secundam probationem ex habitu D. Fulgentij Augustini discipuli desumptam, pace Cardinalis Baronij, nego B. Fulgentium, aut Augustini discipulum fuisse, aut Augustini habitum ge-

stalis,

stasse, & vt ingenue dicam, in rot valde Baroni tam asseueranter affirmare, cum tamen sua assertio nullam etiã leuissimam coniecturam producat. Nam quòd B. Augustini discipulus non latens fuerit, sed nec quidem esse poterit, res extra omnem dubitationem constituta, cum Augustinus secundum veriorum temporum rationem, quam Baronius sequitur, anno salutis nostræ quadringentesimo, & trigésimo, vel trigésimo primo satis concesserit. Diuus autem Fulgentius vsque ad annum quingentesimum decimum septimum, & amplius, suam ætatem produxit. Nam circa annum 517. sub Papi Hormisdæ Fulgentius librum de Fide ad Petrum edidit eodem Baronio tradente tom. 6. sub anno 517. num. 67. quòd enim B. Fulgentij habitus, illi, quem Augustinus genuit, conformis nullatenus fuerit, adhuc magis clarum, & constans est, nam Augustinus birrum, & tunica linam, & cetera clericis communia indumenta portauit, vt ex illius sermone secundo de communi vita clericorū & alij supra cap. 24. deductis probatum reliquit. Fulgentius è contrà vna tantum vilissima tunica sine perlatum, siue per hyemem patienter indutus, oratio quidem sicut Episcopi nunquam utebatur, pelliceo cingulo tanquam monachus cingebatur, sic studio humilitatis ambitionem vel hum fugiens, vt nec ipsa calecamentum suscipere Clericorum, aut vltimis caligis in tempore hyemis, aut caligulis in tempore æstatis vteretur. iam vide, quid commune habuerit D. Fulgentij habitus cum habitu Augustini, sed de eodem Fulgentio inferius sermo reddidit, nunc enim de Augustini habitu, & instituto, non D. Fulgentij agendum. Sed esto si fuisse Augustini habitus, quem Fulgentius crebar, quæ obsecro, causa est venerabilibus Eremitis pro huiusmodi habitu tantoperè tumultuari, cum Fulgentij habitus ab eo, quem ipsi nunc gerunt, toto caelo distet, vt supra cap. 26. monstrauimus?

IV.

Ad tertiam probationem ex verbis D. Augustini in sermone allegato de Communi vita Clericorum dictum est supra, illa verba, nisi cum his indumentis, quibus illo tempore vestiebar, legenda esse cum pronomine relativo, ijs, id est cum illis indumentis, quibus eo tempore vestiebar, nec cum pronomine demonstratiuo, his, id est cum istis indumentis, ne vel miraculum absque necessitate fingere, vel Augustinum mendacem facere cogamur, qui iam senex dixerit, se illa ipsa indumenta induisse, quæ ante Clericatum ad Ciuitatem Hipponensem tulerat, sed quæstiones sunt, quibus diuini incumbere non vacat.

Ad quartam desumptam ex privilegijs Summorū Pontificum Iulij II. & Leonis X. Respondet mentem illorum Pontificum non fuisse hanc controuerisiam dirimere, sed hoc solum innuere voluisse, quod cum Venerabiles Patres Eremitarum Beati Augustini Regulam profiterentur, & habitum

stasse, & vt ingenue dicam, inuor vnde Baronius, tam asseueranter id affirmare, cum tamen suæ assertionis nullam etiam leuissimam coniecturam producat. Nam quod B. Augustini discipulus nullatenus fuerit, sed nec quidem esse potuerit, res est extra omnem dubitationem constituta, cum B. Augustinus secundum veriorum temporum rationem, quam Baronius sequitur, anno salutis nostræ quadragesimo, & trigesimo, vel trigesimo primo satis concesserit. Diuus autem Fulgentius vsque ad annum quingentesimum decimum septimum, & amplius, suam ætatem produxit. Nam circa annum 517. sub Papa Hormisda idem Fulgentius librum de Fide ad Petrum edidit eodem Baronio tradente tom. 5. sub anno 517. num. 67. quod enim B. Fulgentij habitus, illi, quem B. Augustinus g. stauit, conformis nullatenus fuerit, adhuc magis clarum, & constans est, nam Augustinus birrum, & tunicam lineam, & cætera suis clericis communia indumenta portauit, vt ex illius sermone secundo de communi vita clericorum, & alij supra cap. 24. deductis probatum reliquimus. Fulgentius est contra vna tantum vilissima tunica, siue per ætatem, siue per hyemem patienter indutus, oratio quidem sicut Episcopi nunquam utebatur, pelluceo cingulo tanquam monachus cingebatur, sic studio humilitatis ambitionem velatum fugiens, vt nec ipsa calcamenta suscipies clericorum, aut vltimis calgis in tempore hyemis, aut caligulis in tempore æstatis uteretur. iam vide, quid commune haberit D. Fulgentij habitus cum habitu Augustini, sed de eodem Fulgentio inferius sermo redibit, nunc enim de Augustini habitu, & instituto, non D. Fulgentij agendum. Sed esto is fuisse Augustini habitus, quem Fulgentius ferebat, quæ obsecro, causa est venerabilibus Eremitis pro huiusmodi habitu tantoperè tumultuari, cum Fulgentij habitus ab eo, quem ipsi nunc gerunt, toto celo distet, vt supra cap. 26. monstrauimus?

IV. Ad tertiam probationem ex verbis D. Augustini in sermone allegato de Communi vita Clericorum dictum est supra, illa verba, nisi cum his indumentis, quibus illo tempore vestiebar, legenda esse cum pronominerelatio, id est cum illis indumentis, quibus eo tempore vestiebar, nõ cum pronomine demõstratio, his, id est cum istis indumentis, ne vel miraculum absque necessitate fingere, vel Augustinum mendacem facere cogamur, qui iam senex dixit, se illa ipsa indumenta induisse quæ ante Clericatum ad Ciuitatem Hippontensem tulerat, sed quæssiones sunt, quibus diuinus incumbere non vacat.

Ad quartam desumptam ex privilegijs Summorum Pontificum Iulij II. & Leonis X. Respondo mentem illorum Pontificum non fuisse hanc controversiam dirimere, sed hoc solum innere voluisse, quod cum Venerabiles Patres Eremitæ Beati Augustini Regulam profiterentur, & habitum

sub eadem Regula illis à sede Apostolica præscriptum deferant, eiusdem regule, & institutorum dicti Ordinis diligentes emulatores esse debent. Hoc enim solum innuere videntur verba illa, in quibus illi vim faciunt: *Vt Fratres sub Augustini Regula, & habitu altissimo simulantes, eiusdem Ordinis instituta deferant.* Præter quod est textus in cap. si Papa de Priuilegijs in sexto communiter allegatus, quod verba narratiua Bullarum non probant.

Ad quintam, diei ex hoc, quod Iudices generalis Inquisitionis Hispaniarum illam Erasmi notatiunculam ex lib. Possidij delerunt, non probari quod definerunt habitum Beati Augustini fuisse balteum coriaceum, aut cucullam eremiticam, nimis enim longinqua est deductio: nõ enim ob hanc causam eam delendam censuerunt, sed quod d'esset damnati Autoris, Regularium instituta subsannantis, & carocentis, quam ob causam omnes etiam alias eiusdem Autoris notatiunculas, & censuras tum ad libros D. Augustini, tum aliorum Doctorum omnino delendas sanctissime decreuerunt.

Ad sextam desumptam ex varijs apparitionibus, primò respondeo, illas apparitiones absque aliqua temeritatis nota liberè negari posse, quante sit temeritatis testimonio Coriolani fidei non adhibere, vt Volaterranum omittamus lib. 21. scribentem: *Eremita in ordine suo à B. Augustino fluxisse dicunt in monte Pisano, dum in africanis vestiret, à Simpliciano prius institutum.* Ediditque Coriolanus eorum paulò ante *Generale super hoc Apologiam: totum tamen apocryphum, nullique Autor idoneus. Itis indicauerunt Summi Pontifices, Sixtus IV. & Innocentius VIII. quorum Decreto eius liber fuit suspensus donec expurgaretur, idem dici potest de Apologia Pauli Bergomati, quæ eisdem profus figmentis, & Izidorij vbique scaturit. Et sane, quod de Alexandro IV. fingit Coriolanus, & ante illum Frater Iordanus lib. 1. cap. 15. ipsum Pontificem ad congregandos Eremitas in vnum Ordinem sub vno habitu, & vno capite ex quadam Beatissimi Patris Augustini visione excitatum, apocryphum, & suspectum esse ipsiusmet Alexandri, nec non illius prædecessores Gregorij IV. verba indicant, quibus se fatentur ad certum habitum Eremitis præferendum, & varias Eremitarum Congregationes in vnum Ordinem sub vno capite compingendas excitatos, non ob apparitiones B. Augustini illis factas, sed quod idem Eremitæ sub incerto, & vario habitu per Lombardiam, Marchiam Anconitanam, & alias Prouincias vagarentur, ad eo sui habitus formam variantes, vt interdum fratribus Minoribus vni formes viderentur in derogationem multiplicem dicti Ordinis, pecunias pro cleemosynis polcentes, & alia facientes in grande scandalum, & in infamiam plurimorum. Hæc enim sunt formalia verba diplomatum Pontificiorum, quæ inferius subiiciemus Ad d. B. Augustinum*

num ante annos tringentos, aut quadringentos pluribus vicibus nonnullis cultoribus suis diuina dispensatione se videndum præbuisse, non tamen cuculla nigra indutum, sed habitu vel Clericali, vel certè Pontificali: legitur enim apparuisse apud Papiam ad tria milliaria in vico. qui Caua dicebatur, quadraginta viris Gallicanis Romam petentibus, sed Pontificaliibus indutus: *Viderunt*, inquit, *qui hoc scribit Olatradus Mediolanensis Archiepiscopus egredi hominem habitu pontificali ornatum, qui ipse appropinquans, per cunctatus est, quo pergerent; & infra, quia esset interrogantibus peregrinus, respondit se esse Augustinum Hipponensem Episcopum.* Vide si placet historiam apud Baronium tom. 9. sub ann. 725. nu. 9. Norberto quoque Præmonstratensium Canonicoꝝ auctori de Ordine insinuando, & Regula deligenda apud se cogitanti, ipsum B. Augustinum apparuisse testatur, qui eius vitam scribit, illius discipulus Hugo nomine, à Surio tom. 3. sub die 6. Maij relatus. At non in pullo habitu, zona præincto, alijs cui dubium, quòd D. Norbertus non ordinem candidatorum, vt Surius dicit, sed potius nigrorum sub Augustini Regula insituisse: Tertio quoque Hugoni monacho apud Burgundos in monasterio Fontaneti degenti apparuit, referète Jacobo de Voragine in vita eiusdem Augustini: at non in nigro habitu, sed vestibus pontificaliibus indutus, & magna comitantium caterua candidis indumentis albicantium: *spud Burgundiam*, inquit, *in monasterio, quod dicitur Fontanetum, erat quidam monachus Hugo nomine, Sancto Augustino valde deuotus, qui in eius scriptis miro desiderio persequebatur, quem etiam crebra supplicatione rogauerat, vt ipsum ex hac luce migrare non sineret, nisi in die sua sacratissima solemnitate. Ipse igitur quintodecimo die ante festum eiusdem sic cepit diuisis verbis asserere, vt in vigilia ipsius super humum, tanquam mortuus poneretur. Et ecce plures decoratæ fulgentes viri amicti albis Ecclesiam dicti Monasterij processionaliter intrauerunt, quos sequebatur quidam Reuerendus Pontificaliibus insignitus. Quidam autem monachus in Ecclesia consiliis hoc videns, oblitusque, & quinam essent, vel quò pergerent inquisiuit: Cui vnus eorum dixit, quòd Sanctus Augustinus esset cum suis Caenicis, qui ad deuotum morientem pergeret, vt eius animam ad regnum glorie portaret. Post hoc illa reuerenda processio ad infermarium ingressa est, Hæc Jacobus de Voragine Archiepiscopus Ianuensis, qui floruit circa annum Domini 1290. ex Sixto Senensi in sua Bibliotheca Sancta. Qui Auctorem aliam quoque apparitionem eiusdem Beatissimi Patris albis vestibus induti sic narrat: *Vt apostolus in eiusdem Ecclesia Beatum Augustinum magnam deuotionem habens, cum per tres annos grauem infirmitatem incurrisset, ita vt de lecto surgere non valeret, adueniente solemnitate Sancti Augustini, cum iam in vigilia ad vestras pulsaretur, ad rogandum Sanctum Augustinum tota deuotione se contulit, cui in albis Augustinus apparet, eadem ter citato proprio nomine dixit: Ecce adsum totus a te invocatus, surge cito, & celebra mihi officium vespertinum. Qui sanne surgens cunctis supplicibus, Ecclesiam intravit, & officium deuotè peregit. Aliam etiam apparitionem eiusdem Beati Patris idem Jacobus de Voragine ibidem narrat. Nec vsquam dicit, illum nigra cuculla indutum, sed semper vel cum Pontificaliibus insignibus, vel albis vestibus, se videndum præbuisse, quas apparitiones cum apud hunc Auctorem viderint, & ab illo excerpserint Ludouicus de Angelis lib. 6. de Vita Augustini cap. 4. & Frater Cornelius Lancillottus lib. 3. cap. 67. nescio cur candidi Augustini habitus, & suorum seruorum, quos Jacobus de Voragine Augustini Canonicos vocat, non meminerunt.**

Ceterum vt daretur, veras fuisse apparitiones à Coriolano narratas, non inde probari posset Augustinum illum habitum tulisse, cum in humanis hic viveret. sicut enim nec anima, nec Angeli aliquod corpus illis naturaliter videntur habent. sed corpora cum quibus apparent, voluntariè ab illis assumuntur ex aère potissimum constata cum beati illi spiritus diuina dispensatione ad aliquod officium erga sibi deuotos exercendum, vel beneficium præstandum mittuntur, illum habitum assumunt, sub quo præsertim ab illis se agnoscendos intelligunt. Ea propter cum à tercentis circiter annis paulatim vsus inualuerit, vt B. Augustinus cum cuculla eremitica in Ecclesijs, & alijs locis publicis multis pingatur, & opinio apud vulgares iam obtinuerit, illum esse verum Augustinum habitum, hinc fortasse factum est, vt B. Augustinus aliquibus ipsum deuotè colentibus apparens illum habitum assumeret, non quem viuens portauerat, sed sub quo faciliùs se ab illis agnoscendum intelligebat, quem ad modum ante illud tempus non sub habitu nigro, sed candido, & Canonicali, vel Pontificali apparebat.

Ad septimam probationem ex autoritate Doctorum acceptam, respondeo, nullos ex antiquis ante 350. circiter annos dixisse, cucullam istam nigram cum zona pellicea B. Augustini habitum legitimum fuisse. Recentiores verò decepti sunt, vel opinionem vulgariùm, vel Auctorem feruorem ad Eremitas secuti, præter quod illorum nonnulli ex Eremitarum potius relatione, quam ex propria sententia id affirmant, vt D. Antoninus, Aretinus ac etiam Volaterranus, qui dicit Coriolani Apologiam apocrypham esse, & nullum Auctorem idoneum ab eo allegatum.

CAPVT QVADRAGESIMVM PRIMVM.

Prædictæ rationes superiori capite allatæ postremum membrum expenditur, & de vario modo Augustinum pingendi tractatur.

Vltima

Vltima prædictæ rationis probatio veterem licet excitat, cætera Summorum Pontificum Sixti IV. & Innocentij VIII. exagitatione de legitimo modo pingendi B. Augustini imagines pingendi. Etenim ad illa omnia ex picturis, & simulachris Coriolanus, & recentiores tanto verborum strepitu, & apparatus committuntur, illud dici possit:

Picturibus atque Poëtis

Quid sit et audendi semper fuit æquis potestas

Et ad figmentum probandū optimum argumentū esse illud, quod sumitur ex testimonio, vel Poëtis, & Poëtarū. Nihilominus quòd aliter legendū sit de prophanijs, alter verò de lacris imaginibus, priusquam ad probationem per singula respondendum, operæ pretium facturum me arbitror, si referam, quæ Ioannes Molanus Doctor Louanienſis, & Theologus suorum temporum clarissimus lib. 4. de Historia sanctarum imaginum cap. 6. scribit in hoc ipso argumento verſans: *Episcopus inquit, aliquando agrata controversia de nigra Di. Augustini cuculla, pro qua Ambrosius Coriolanus Romanus Generalis Augustinensium in eadem Defensoris a Sixto IV. in prima ait Ecclesijs Christianiorum, scilicet S. Iohanni Laterani in capella Domini Pape, in suo Palatio in Ecclesia Sancti Petri de Roma, in Ecclesia D. Maria Maioris de Roma, in Ecclesia sanctæ Sophie Constantinopolitana in Episcopatu Lucano, Pisano, Florentino, Senensi, atque Papiensi, imagines sancti Augustini cum cuculla nigra, atque scapulari videntur &c. Adit ante annos 400. tandem imaginem erectam esse Mediolani super portam Cumanam, cum sancto Galdino Ciuitatis muris in flammis arserit, & anno ad hinc 397. Venerit ad sanctum Marcum, Hac ille. Similia feruntur antea congestisse Paulus Bergomensis; sed uterque aduersarium habuit Eusebium Conradum Mediolanensem, ex autoritate caputis sui Lateranensis, qui multa congestit, vt euincat Augustinum non fuisse Ordinis Eremiticis, nec gestisse, vt Eremiticis Augustinensibus, cucullam nigram. Picturis autem quæ ipsi perseruant opponit alias picturas Romæ, & Mediolani confictas. Similiter Jacobus V. in phelinguus, ex aduerso vrgit multum in locis, vt Romæ in sancta Maria veteri vltima dignissima imagines S. Augustini videntur sub Canonici specie. Hic accedit quòd Ioannes Maburnus Breviaris in libro, quem sui Ordinis Renatorum inscripsit, multum premit Augustinenses Eremitas hæc descendentes, qui præter dictum Eusebium, sanctam quoque Antoninam, & alios obicit Theologos, & Iuriconsultos. Imò & ratiões ex Possidio, & Augustino petitas. Sed his pato nunc non refragari de illis Augustinensibus. Nemo tamen dicat, quòd aliquando factum est. Ergo in dæ, detestabilis, & execranda est dicta pictura. Aliud enim est mendacem esse picturam, aliud vdem: nam si Augustinum pingatur cum habitu non quem gessit, sed quo cum Augustinenses vestire cupiunt, quia patrum eum habent, hic ruditas, & simplicitas admitti potest, quam ego tolerare malim, quam turbare: sed mendacium*